

Vada křestní formy a její eklesiologické důsledky

František Ponížil

Úvod

Při přípravách na křest jsem rád říkával tuto anekdotu: „Babička gratuluje po primici svému vnukovi: já jsem věděla, že z tebe něco bude, když jsem tě v porodnici křtila mlékem.“ Tímto vtípem jsem demonstroval důležitost svátosti křtu, která je branou k ostatním svátostem (*ianua sacramentorum*).

Dne 6. srpna 2020 zveřejnila Kongregace pro nauku víry své *responsum*, tedy odpověď na otázku, zda je platný křest, který byl udělen následující formulí: „My tě křtíme ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého.“¹ Dne 27. srpna roku 2020 přinesl portál Vatican News zprávu o zdánlivém křtu Matthewa Hooda, který v důsledku toho nepřijal svátost svěcení.² M. Hood komentoval moment zjištění neplatnosti vlastního křtu slovy:

„Prožíval jsem celou škálu emocí. Byl jsem opravdu smutný, když jsem to zjistil. Zdevastovaný. Celý svůj život jsem předpokládal, že jsem byl pokřtěn a poté žil z této svátosti, ale po celý čas jsem nepřijímal ani trochu svátostné milosti... bylo to matoucí.“³

¹ Responsum schválil papež František během audience, kterou poskytl kardinálu prefektovi Kongregace pro nauku víry dne 8. června 2020. Jeho znění zveřejnila tato Kongregace 24. června 2020. Český překlad responsa spolu s věroučnou nótou ohledně úpravy svátostné formule křtu je otištěn ve sbírce *ACTA České biskupské konference*, č. 15, roč. 2020, s. 239–243. Pozn. redakce.

² Srov. GLASER, Milan, *První oběť liturgistické kreativity: kněz zjistil, že nebyl platně pokřtěn*, in: <<https://www.vaticannews.va/cs/cirkev/news/2020-08/prvni-obet-liturgisticke-kreativity-knez-zjistil-ze-nebyl-plat.html>> (17. 2. 2022).

³ FLYNN, JD, *‘God is not a liar’ – Invalidly baptized priest thankful for God’s Providence*, in: <<https://www.catholicnewsagency.com/news/god-is-not-a-liar---invalidly-baptized-priest-fr-matthew-hood-thankful-for-gods-providence-71985>> (17. 2. 2022).

Další podobný případ je Zachary Boazman, z arcidiecéze Oklahoma City, zdánlivě pokřtěný v diecézi Fort Worth trvalým jáhnem dallaské diecéze.⁴

Tyto kauzy vyvolaly široké diskuse nejen ve Spojených státech amerických.⁵ Ordináři některých dalších diecézí ve Spojených státech vydali pastýřské listy a pastorační pokyny ohledně této problematiky. O těchto případech jsem hodně diskutoval s kněžími, kteří studují v Římě kanonické právo. Někteří kolegové přišli se zajímavými podněty, které níže uvádím.

Oba kněží byli zdánlivě pokřtěni trvalými jáhny (Mark Springer a Philip Webb), což otevírá širokou a komplikovanou otázku (nejen) liturgické formace trvalých jáhnů. Dalším podnětem k zamyšlení je důkladnější prověřování platnosti křtu při přijímání seminaristů.

Dne 14. ledna 2022 napsal diecézní biskup z Phoenixu Thomas J. Olmsted dopis, ve kterém informuje věřící, že kněz Andres Arango užíval neplatnou křestní formu v první osobě plurálu.⁶ Diecéze zveřejnila na webových stránkách omluvný dopis P. A. Aranga spolu s často kladenými dotazy (dále jen FAQ, z anglického *Frequently Asked Questions*).⁷

Téma článku zasahuje do několika teologických disciplín. Na následujících řádcích předkládáme pohled kanonického práva. Uvádíme stručnou historii případů P. Matthewa a P. Zacharyho a jejich řešení na pastorační úrovni, zatímco případ z Phoenixu ponecháváme stranou.

⁴ Na P. Zacharyho mě upozornil spolužák z denverské arcidiecéze.

⁵ Např. článek německé profesorky kanonického práva Judith Hahn: HAHN, Judit, *Invalid Baptismal Formulas: A Critical View on a Current Catholic Concern*, in: *Ecclesiastical Law Journal*, Vol. 23, no. 1, Cambridge, 2021, s. 19–33.

⁶ Srov. OLMSTED, Thomas J., *A Message from Bishop Olmsted*, in: <<https://dphx.org/valid-baptisms/message-from-bishop-olmsted/>> (17. 2. 2022).

⁷ O tomto případu informoval dne 17. února 2022 zpravodajský portál Seznam Zprávy. Srov. RYŠÁNEK, Adam, *Kněz říkal 26 let jedno slovo špatně, tisíce křtů neplatí*, in: <<https://www.seznam-zpravy.cz/clanek/zahranicni-knez-rikal-26-let-jedno-slovo-spatne-tisice-krtu-neplati-188823>> (17. 2. 2022).

Popis případů

Jáhen Mark Springer a P. Matthew Hood

Kněz arcidiecéze Detroit P. Matthew Hood předpokládal, že dne 3. června 2017 přijal svátost svěcení. Dne 6. srpna 2020, po zveřejnění odpovědi Kongregace pro nauku víry, zhlédl videozáznam svého křtu a zjistil, že Mark Springer použil neplatnou formu. Detroitský arcibiskup Allen H. Vigneron uveřejnil pastýřský list, ve kterém informoval o této záležitosti. Zveřejnění jména křtícího trvalého jáhna bylo motivováno potřebou nalezení všech zdánlivě pokřtěných osob.⁸

Jáhen Mark Springer křtil třináct let vadnou formou v první osobě množného čísla. Po upozornění arcidiecézní kurií v roce 1999 tohoto jednání zanechal.

Po svém nemilém zjištění přijal P. Matthew Hood platně svátosti křesťanské iniciace a po exerciciích přijal platně jáhenské a 17. srpna 2020 platně kněžské svěcení.⁹

Jáhen Philip Webb a P. Zachary Boazman

Dalším známým případem je P. Zachary Boazman, kněz arcidiecéze Oklahoma City, který byl zdánlivě pokřtěn v roce 1992 v diecézi Fort Worth.¹⁰ Z. Boazman v důsledku chybějící svátosti křtu nepřijal dne 29. června 2019 svátost svěcení.¹¹ Udělovatel svátosti křtu byl trvalý jáhen, který použil chybnou formu v plurálu. Důkazem slavení neplatného křtu byla rovněž videonahrávka. Z. Boazman přijal 8. září roku 2020 iniciační svátosti, později byl vysvěcen na jáhna a 12. září 2020 přijal druhý stupeň svátosti svěcení.¹²

⁸ Srov. VIGNERON, Allen H., *Letter to the Faithful from Archbishop Vigneron*, in: <<https://www.aod.org/august-23-2020-letter-to-the-faithful-english>> (17. 2. 2022).

⁹ Srov. ARCHDIOCESE OF DETROIT, *Pastoral care regarding the Vatican's Note on Baptism*, in: <<https://www.aod.org/sacramentsupdate>> (17. 2. 2022).

¹⁰ Srov. ARCHDIOCESE OF OKLAHOMA CITY, *Oklahoma City Priest „re-ordained“ after learning of invalid baptism*, in: <<https://archokc.org/news/oklahoma-city-priest-re-ordained-after-learning-of-invalid-baptism-1>> (17. 2. 2022).

¹¹ Srov. ARCHDIOCESE OF OKLAHOMA CITY, *Archbishop Coakley to ordain five men to the priesthood (June 20, 2019)*, in: <<https://archokc.org/news-releases>> (17. 2. 2022).

¹² Srov. ARCHDIOCESE OF OKLAHOMA CITY, *Oklahoma City priest „re-ordained“*.

Jméno jáhna Philipa Webba¹³ zveřejnil Michael F. Olson, biskup diecéze Fort Worth ve svém pastýřském listu ze dne 18. září 2020, ve kterém zmiňuje i případ P. Hooda. Philip Webb je inkardinován do diecéze Dallas, ale určitý čas působil v diecézi Fort Worth¹⁴ ve farnosti sv. Kateřiny Sienské v Carrolltonu. V případě jáhna Webba je pravděpodobná pozitivní pochybnost o platnosti jím udělovaných křtů.¹⁵ Dle FAQ na webu dallaské diecéze již není v aktivní službě.

Právní úprava platnosti svátostí křtu a svěcení

Svátost křtu

„Křest, brána k svátostem, je ke spáse tak nutný, že musí být přijat buď skutečně nebo touhou; jím jsou lidé zbaveni hříchu, znovuzrozeni v děti Boží a trvalým znamením připojeni ke Kristu a včlenění do církve; platně se uděluje pouze omytím pravou vodou spolu s náležitou slovní formou“ (kán. 849 CIC/1983).¹⁶

Neplatné slavení svátostí může být v obecné rovině způsobeno vadou materie, formy nebo chybějícím úmyslem. Profesor práva svátostí na Univerzitě Santa Croce v Římě Antonio S. Sánchez-Gil na přednášce zmiňoval kněze na poušti, který – v rámci tzv. „inkulturace“ – neplatně křtil pískem, protože na poušti není voda.

O platnost udělení svátosti křtu pečuje Kongregace pro nauku víry (dále jen Kongregace), která vydává jak doktrinární dokumenty (např. Instrukce o křtu malých dětí *Pastoralis Actio* z 20. října 1980), tak odpovědi na *dubia*, které se v zásadě týkají dvou oblastí. První oblastí je platnost křtu v určité nekatolické komunitě a druhou je nejasnost ohledně užití formy svátosti křtu. Web Kongregace zmiňuje ještě jedno starší *dubium* ohledně vysluhování svátosti křtu dětem nekatolických rodičů.¹⁷

¹³ Na webu dallaské diecéze je uváděn jako Phil Webb, ale dle dostupných údajů se jedná o tutéž osobu.

¹⁴ Dallas–Fort Worth–Arlington je konurbace v Texasu, kde v roce 2019 žilo 7,57 milionů obyvatel, a byla čtvrtou největší metropolitní oblastí v USA. Srov. UNITED STATES CENSUS BUREAU, 2019 County Metro Population Estimates, Table 4: Top 10 Most Populous Metropolitan Areas, 2019, in: <<https://www.census.gov/newsroom/press-kits/2020/pop-estimates-county-metro.html>> (17. 2. 2022).

¹⁵ Srov. OLSON, Michael F., *Pastoral Letter Regarding Any Possible Invalid Baptisms*, in: <<https://fwdioc.org/news-9-18-20-bpolson-pastoral-letter-invalid-baptism-dcn-philip-webb-en.pdf>> (17. 2. 2022).

¹⁶ Odkazy na kánony v tomto článku se týkají Kodexu kanonického práva z roku 1983 (CIC/1983).

¹⁷ *Dubium* z 13. července 1970 vyšlo ve francouzštině v časopisu *Notitiae* 7 (1971) č. 61, s. 69–70.

Kongregace rozhodla o neplatnosti křtu v *Christian Community*,¹⁸ *The New Church*¹⁹ a v *Církvi Ježíše Krista Svatých posledních dnů*.²⁰ První dva případy podepsal pouze kardinál-prefekt, v posledním případě (tzn. u *mormonů*) je vyhlášení slavnostnější, včetně schvalovací doložky sv. Jana Pavla II, kterou neobsahují všechna zmíněná *dubia*. Křest v *Církvi Ježíše Krista Svatých posledních dnů* se podstatně liší od svátosti křtu udělovaného v katolické církvi jak formou, tak úmyslem udělovatele a příjemce. Z těchto důvodů katolická církev nemůže uznat platnost takového křtu.²¹

Další *dubia* se týkala formy svátosti křtu. *Dubium* z 1. února 2008 žádalo rozhodnutí o následujících formách svátosti křtu: „*Já tě křtím ve jménu Stvořitele i Vykupitele i Posvětitel*.“ a „*Já tě křtím ve jménu Stvořitele i Osvoboditele i Oživovatele*.“ Takto udělený křest je neplatný s nutností nového křtu v absolutní formě.²²

K *dubiu* z 1. února 2008 je přiložen doktrinální komentář Mons. Antonia Mirallose a také pastoraálně-kanonistický komentář kardinála Navaretteho, který se zabývá hlavně otázkou iniciačních svátostí a svátosti manželství, a rovněž poukazuje na trestněprávní důsledky takového jednání.²³ V našem článku vycházíme

¹⁸ Srov. CONGREGAZIONE PER LA DOTTRINA DELLA FEDE, *Notificazione sulla validità del battesimo conferito dalla «Christian Community» o «Die Christengemeinschaft» di Rudolf Steiner*, in: <http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_19910309_bapt-christian-community_it.html> (17. 2. 2022).

¹⁹ Srov. CONGREGAZIONE PER LA DOTTRINA DELLA FEDE, *Notificazione sulla validità del battesimo conferito presso «The New Church»*, in: <http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_19921120_bapt-new-church_it.html> (17. 2. 2022).

²⁰ Srov. CONGREGAZIONE PER LA DOTTRINA DELLA FEDE, *RISPOSTA AL DUBBIO PROPOSTO sulla validità del Battesimo conferito presso «La Chiesa di Gesù Cristo dei Santi dell'Ultimo Giorno», detta «Mormoni»*, in: <http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_20010605_battesimo_mormoni_it.html> (17. 2. 2022).

²¹ LADARIA, Luis, *LA QUESTIONE DELLA VALIDITÀ DEL BATTESIMO CONFERITO ALLA «CHIESA DI GESÙ CRISTO DEI SANTI DELL'ULTIMO GIORNO»*, in: <https://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_20010605_battesimo_mormoni-ladaria_it.html> (17. 2. 2022).

²² Srov. KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY, *Odpovědi na předložené otázky o platnosti křtu udělovaného formulí: „Já tě křtím ve jménu Stvořitele i Vykupitele i Posvětitel“ a „Já tě křtím ve jménu Stvořitele i Osvoboditele i Oživovatele.“?*, in: <http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_20080201_validity-baptism_cs.html> (17. 2. 2022).

²³ NAVARRETE, Urbano, *Le conseguenze canoniche e pastorali*, in: <https://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_20080201_validity-baptism-navarrete_it.html> (17. 2. 2022).

z výše zmíněného komentáře, pouze aktualizujeme čísla kánonů podle novelizované VI. knihy CIC/1983, která nabyla účinnosti 8. prosince 2021.

Kdo úmyslně vysluhuje svátosti neplatně, může být potrestán spravedlivým trestem (srov. původní kán. 1384) a po reformě trestního práva z roku 2021 mu může být uložen i nápravný trest (srov. nové znění kán. 1389). Další skutkovou podstatou, která připadá v úvahu, je zneužití církevní moci nebo služby, a to jak úmyslné, tak ze zaviněné nedbalosti, kde v prvním případě může být trestem podle závažnosti jednání nevyjímaje propuštění z úřadu, pokud není za toto zneužití stanoven trest v zákoně nebo v příkaze, a v druhém případě bude potrestán spravedlivým trestem (srov. kán. 1389). Po novelizaci se tato materie přesunula do kán. 1378, kde je v obou případech stanovena povinnost náhrady škody, a také pro druhý případ se upřesňuje, že spravedlivým trestem se zde rozumí všechny pořádkové tresty s výjimkou propuštění z duchovního stavu (srov. nové znění kán. 1378).

Kongregace pro nauku víry vydala dne 24. června 2020 odpověď na otázku, zda je platný křest udělený formulí: „*My tě křtíme ve jménu Otce i Syna i Duchu svatého.*“ Odpověď byla negativní, s nutností nového křtu v absolutní formě.²⁴ Tato odpověď – spolu s doktrinnální nótou – byla zveřejněna 6. srpna 2020 a obsahuje schvalovací doložku papeže Františka.

Pro účely tohoto článku podáváme přehled diskuse o formě udělování svátosti křtu ve Spojených státech jak ho reflektuje periodikum *Roman Replies & CLSA Advisory Opinions* Americké společnosti pro církevní právo (Canon Law Society of America). K vyhledání článků v tomto odborném časopise velmi dobře poslouží webová stránka Fakulty kanonického práva Papežské Gregoriánské univerzity, která obsahuje dvě tabulky (aktuální k roku 2019), řazené dle kánonů s odkazem na příslušný časopis, kde v jedné tabulce jsou odborné články a v druhé oficiální odpovědi z Říma.²⁵ Na úvod je obvykle uveden příklad, pochybnost, nebo případně rozhodnutí Kongregace pro nauku víry, a poté následuje komentář některého z kanonistů.

²⁴ Srov. CONGREGAZIONE PER LA DOTTRINA DELLA FEDE, „*Responsum*“ della Congregazione per la Dottrina della Fede ad un dubbio sulla validità del Battesimo conferito con la formula „*Noi ti battezziamo nel nome del Padre e del Figlio e dello Spirito Santo*“, in: <<https://press.vatican.va/content/salastampa/it/bollettino/pubblico/2020/08/06/0406/00923.html>> (17. 2. 2022).

²⁵ Viz: *CLSA Advisory Opinions Online Index*, in: <https://www.iuscangreg.it/clsa_advisory_opinions.php> (17. 2. 2022). Viz též: *Roman Replies Online Index*, in: <https://www.iuscangreg.it/roman_replies.php> (17. 2. 2022).

První zaznamenaný dotaz o platnosti křtu popisuje případ, kdy kněz od ambonu pronáší křestní formuli, zatímco jáhen noří křtěnce do vody. Křestní formule zněla: „Jsi pokřten ve jménu Otce, i Syna i Ducha svatého.“ Dále byla položena hypotetická otázka ohledně platnosti křtu „ve jménu Stvořitele, Oživovatele, a Ducha svatého“, motivovaná odmítnutím maskuliního vyjádření o Bohu.²⁶

Výše uvedené formy by mohly být neplatné, protože ten, kdo uděluje svátost křtu, musí použít vodu, vyslovit formu křtu, a chtít činit to, co činí církev. V prvním případě, pokud by jáhen vyslovil křestní formuli a měl úmysl křtít, pak svátost křtu, kterou udělil jáhen, je platná. První forma je z trinitárního hlediska v pořádku, ale je problematické, že neuvádí osobu, která křtí. Pasivní forma svátosti křtu obsahuje dvě problematická místa, neboť neříká kdo křtí a nevyjadřuje, že křest je událost, která se děje právě teď v přítomnosti.

Forma, která zaměňuje slova Otec a Syn za Stvořitel a Oživovatel je neplatná, protože jediné nejvyšší církevní autorita je oprávněna měnit formu svátosti (srov. kán. 841). Pro platnost udělení křtu není důležité říci jméno, stačí říci „Já tě křtím“ nebo „Já křtím tuto osobu“ ve jménu Otce, i Syna, i Ducha svatého.²⁷

Další případ se týká křtů v luterské církvi formou „Ve jménu Stvořitele, Vykupitele a Utěšitele“, kde tato otázka byla spojena s odkazem na kánon 1117 a případnou překážku *disparitatis cultus*. Autor se zde odvolává na Johna Huelse, autora výše uvedené odpovědi, který tvrdí, že změna formy křtu je podstatnou změnou, a proto je křest touto formulí neplatný.²⁸ O neplatnosti podobných forem svátosti křtu se vyjádřila Kongregace dne 1. února 2008.

Třetí případ je velmi zajímavý, neboť předkládá odpověď podsekretáře Kongregace pro bohoslužbu a svátosti na otázku, zda je platný křest, pokud udělovatel změnil formu na „My tě křtíme...“. Odpověď byla zveřejněna v roce 2003. Podsekretář ujišťuje tazatele, že křest je platný. Otázka dovolenosti je jiná záležitost, spočívá na zodpovědnosti celebranta, aby uděloval svátosti platně a dovoleně. Podsekretář také upozorňuje, že případu by měl věnovat pozornost místní biskup

²⁶ Srov. HUELS, John M., *Defect of Form in Baptism*, in: COGAN, Patrick J. (ed.), *CLSA Advisory Opinions 1984–1993*, Washington DC, 2004, s. 252–253.

²⁷ Tamtéž.

²⁸ Srov. GURZYNSKI, James C., *How Variations in the Baptismal Formula Impact the Validity of Marriage*, in: COGAN, Patrick J. (ed.), *CLSA Advisory Opinions 1984–1993*, Washington DC, 2004, s. 253 a 254.

jako moderátor liturgie ve své diecézi. Považuje rovněž za důležité vyjasnit, aby se dbalo na udílení svátostí dovoleným způsobem. Níže uvádíme překlad odstavce, který se zabývá platností udělení svátosti pozměněnou formou:²⁹

„Prosím, buď ujistěn, že forma, kterou popisuješ, a zvyk, který jsi popsal, nevede k pochybnosti o platnosti uděleného křtu. Je to tak, že jsou-li tři Božské osoby jmenovány výslovně jako Otec, Syn a Duch svatý, užití první osoby množného čísla nepřináší neplatnost udělení svátosti.“³⁰

Dotaz ukazuje, že si ve Spojených státech byli vědomi problému nejednotnosti křestní formy, a chtěli vědět, zda jsou takové křty platné či nikoliv. Zde ovšem neplatilo přísloví *Roma locuta, causa finita*. Kongregace pro nauku víry s téměř dvacetiletým odstupem od citovaného dopisu rozhodla přesně naopak. Je otázkou, jak by tato věc dopadla, pokud by tento dotaz nebyl poslán Kongregaci pro bohoslužbu a svátosti, ale Kongregaci pro nauku víry. Domníváme se, že Kongregace pro nauku víry (jejímž tehdejším prefektem byl pozdější papež Benedikt XVI.), by rozhodla o neplatnosti takovéto formy křtu.

V roce 2008 přináší zmíněné periodikum odpovědi Kongregace pro nauku víry ohledně platnosti svátosti křtu v pozměněných formách, které uvádíme výše. Rovněž je zde přiložen uvedený dogmatický komentář k platnosti křtů od Mons. Mirallose. Komentář kard. Navaretteho není v tomto čísle obsažen. Je to nejspíše proto, že vyšel italsky. William H. Woestman jej ve svém komentáři cituje.

Výše zmíněný komentář ke kánonu 849 shrnuje důsledky neplatného křtu. V prvé řadě v případě neplatného slavení svátosti křtu nelze použít princip *Ecclesia supplet*, protože ten se vztahuje na chybějící fakultu, nikoliv na defekt materie nebo formy svátosti (srov. kán. 144). Autor uvádí výstižný postřeh o Boží milosti, která není omezena pouze na svátosti, a také zmiňuje křest touhy.³¹ Velmi trefný je odstavec, který se zamýšlí nad motivací k užití nesprávných formulí:

„Je smutné, že dokonce někteří katoličtí kněží – s úmyslem být politicky korektní nebo inkluzivní – se pokoušeli křtít s užitím defektní formy. Nicméně

²⁹ Srov. CONGREGATIO DE CULTU DIVINO ET DISCIPLINA SACRAMENTORUM, *Question Concerning Valid Celebration of Baptism*, in: PEDONE, Stephen F., DONLON, James I. (eds.), *Roman Replies and CLSA Advisory Opinions 2003*, Washington DC, 2004, s. 17.

³⁰ Tamtéž.

³¹ Srov. WOESTMAN, William H., *Consequences of invalid baptism*, in: KOURY, Joseph J., MCDERMOTT, Rose, VERBEEK, Siobhan M. (eds.), *2008 Roman Replies & CLSA Advisory Opinions*, [s. 1.], 2008, s. 92.

předpokládáme, že katoličtí kněží a jáhni, tak jako služebníci jiných křesťanských církví, používají pouze takovou křestní formu, která se nachází v jejich schválených liturgických knihách nebo rituálech.³²

V případě neplatnosti svátosti křtu je třeba křtít znovu v absolutní formě; svátosti smíření není třeba opakovat, neboť křest smývá všechny hříchy. Svátosti bířmování a svěcení je však třeba udělit v absolutní formě. Všechny svátosti, které by udělil zdánlivě vysvěcený kněz, jsou slaveny neplatně (s výjimkou křtu).

Otázka platnosti manželství zdánlivě pokřtěných osob je velmi komplikovaná, manželství nepokřtěné (resp. zdánlivě pokřtěné osoby) s katolíkem nebo s nekatólíkem východního obřadu je neplatné kvůli překážce *disparitatis cultus*, v případě manželství nepokřtěného s nepokřtěným nebo pokřtěným v protestantské církvi se předpokládá platnost takového manželství.³³

Svátost svěcení

„Svátost svěcení platně přijímá pouze pokřtěný muž.“ (kán. 1024). Podmínky pro platné přijetí svátosti svěcení jsou nastaveny „nízkoprahově“. Otázku požadavků na svěcence a podmínek pro dovolené přijetí svátosti, jak jsou definovány v kán. 1025 až 1039, zde nebudeme řešit ani se nebudeme zabývat otázkou pozbytí duchovního stavu prohlášením neplatnosti (srov. kán. 290 1° a 1708 až 1712), trestem (srov. kán. 290 2° a 1336 § 5) nebo reskriptem Apoštolského stolce (srov. kán. 290 3°).

Prof. Luis Navarro, vyučující personálního práva na univerzitě Santa Croce v Římě, zmiňoval při přednáškách pouze jeden případ, kdy bylo deklarováno neplatné přijetí svátosti svěcení. Prefekt Kongregace pro bohoslužbu a svátosti nedovolil zveřejnit rozsudek.³⁴ Od přenesení kompetence na Tribunál Římské roty v roce 2011 každoročně přichází jedna až dvě žádosti o prohlášení neplatnosti

³² Tamtéž, s. 93.

³³ Srov. tamtéž.

³⁴ Zmiňovaný případ se stal před rokem 2011, kdy papež Benedikt XVI. v Motu proprio *Quaerit semper* přenesl agendu neplatnosti svátosti svěcení z Kongregace pro bohoslužbu a svátosti na Tribunál Římské roty.

Podářilo se nám dohledat rozsudek *coram Sciacca*, z 16. ledna 2010, který deklaruje platnost svátosti svěcení a neplatnost řeholních slibů a doporučuje papeži udělení dispense od závazků vyplývajících z duchovního stavu. Srov. PERLASCA, Alberto, *L'invalidità della sacra ordinazione. Votum coram Sciacca e commento*, in: Quaderni di diritto ecclesiale 28 (2015), s. 444–457.

přijetí svátosti svěcení. Ani jedna žádost nebyla přijata pro nedostatek *fumus boni iuris* (srov. kán. 1505 § 2, 4°). Proces by byl nehospodárný a ve většině případů žadatelé již obdrželi dispens od celibátu.³⁵

Výše citovaný kánon 1024 vychází z dlouhé církevní tradice. V souladu s kán. 10 je nezpůsobilý přijmout svěcení nepokřtěný muž. Svátost křtu jako podmínka *sine qua non* k platnosti svátosti svěcení je *božského práva*. Kán. 849 stanoví, že křest je *ianua sacramentorum*, bez platného křtu tedy nejsou platné ostatní svátosti. Požadavek svěcení mužů je ve shodě s autentickou naukou magisteria.³⁶ Ježíš povolal za apoštoly dvanáct mužů (srov. Mk 3,13–19).

Sv. Jan Pavel II. v roce 1994 potvrdil nauku, že žena nemůže přijmout svátost svěcení.³⁷ Toto rozhodnutí vzbudilo rozsáhlé diskuse o závaznosti této nauky. Po širokých diskusích, zda se jedná o definitivní nauku či nikoliv, Kongregace prohlásila nauku obsaženou v apoštolském listu *Ordinatio sacerdotalis* za součást pokladu víry (*depositum fidei*) a toto rozhodnutí Kongregace bylo následně potvrzeno papežem Janem Pavlem II.³⁸

Dne 5. srpna 2002 Kongregace exkomunikovala Mons. Romula Antonia Braschiho, biskupa, který se pokusil udělit svátost svěcení sedmi ženám. Tento pokus byl označen za schismatický akt.³⁹ Biskupovo odvolání bylo zamítnuto s papežským potvrzením a byl znovu potvrzen původní dekret.⁴⁰ Další následné potvrzení této nauky můžeme spatřovat v definování trestného činu *pokus o svátostné svěcení ženy* s trestem exkomunikace *latae sententiae* vyhrazené Apoštolskému

³⁵ Informace poskytl důvěryhodný zdroj z Tribunálu Římské rotý.

³⁶ GHIRLANDA, Gianfranco, *Il sacramento dell'ordine e la vita dei chierici (can. 1008–1054; 232–297)*, Roma, 2019, s. 85.

³⁷ Srov. JAN PAVEL II, *Ordinatio sacerdotalis*, in: <http://www.vatican.va/content/john-paul-ii/it/apost_letters/1994/documents/hf_jp-ii_apl_19940522_ordinatio-sacerdotalis.html> (17. 2. 2022).

³⁸ Srov. KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY, *RISPOSTA AL DUBBIO CIRCA LA DOTTRINA DELLA LETTERA APOSTOLICA «ORDINATIO SACERDOTALIS»*, in: <http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_19951028_dubium-ordinatio-sac_it.html> (18. 2. 2022).

³⁹ KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY, *DECRETO DI SCOMUNICA*, in: <http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_20020805_decreto-scomunica_it.html> (17. 2. 2022).

⁴⁰ KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY, *RECURSUS QUARUNDAM EXCOMMUNICATARUM MULIERUM REICITUR*, in: <https://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_20021221_scomunica-donne_it.html> (17. 2. 2022).

stolci.⁴¹ Tato skutková podstata je po novelizaci VI. knihy CIC/1983 obsažena v kánonu 1379 § 3. Trest exkomunikace naznačuje, že kdo se pokouší světit ženy, se sám staví vně společenství církve a útočí na její jednotu (srov. J 17,21).

Řešení v jednotlivých diecézích a jejich srovnání

V této kapitole se zaměříme na přehled řešení problému v jednotlivých (arci) diecézích, dále srovnáváme řešení osobního stavu P. Hooda a P. Boazmana, a na závěr předkládáme dvě tabulky a shrnutí.

Arcidiecéze Detroit

Detroitští arcibiskup Allen H. Vigneron zveřejnil pastýřský list, v němž informuje o záležitosti. Zveřejnění jména jáhna Marka Springera je motivováno nalezením všech zdánlivě pokřtěných osob. V pastýřském listu je věnován velký prostor osobní situaci P. Matthewa Hooda. Arcibiskup zve věřící, aby se přidali k modlitbám za P. Hooda, jáhna Springera a za věřící, kteří byli zasaženi touto zprávou.⁴²

Arcidiecéze umístila na web často kladené otázky, ve kterých zveřejnila farnost a období, kdy tam Mark Springer působil.⁴³ FAQ mají krátký úvod a rovněž existuje kontaktní formulář, ve kterém jsou vyžadovány základní informace o konkrétním případě. Pastýřský list a často kladené otázky jsou k dispozici anglicky a španělsky, naproti tomu kontaktní formulář je pouze v angličtině.

Pozitivně lze hodnotit zodpovědný a profesionální přístup arcidiecéze, přehlednost formuláře, a rovněž nabídku telefonického rozhovoru s knězem.

Arcidiecéze Oklahoma City

Arcidiecéze Oklahoma City se spokojila se stručným prohlášením, že všechny mše, zповědi a manželství, které Zachary Boazman sloužil před platným přijetím svátosti svěcení, byly neplatné. Manželství sanoval oklahomský arcibiskup Paul Coakley. Arcidiecéze oznámila, že Z. Boazman neslavil svátost biřmování,

⁴¹ KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY, *Všeobecný dekret Kongregace pro nauku víry o zločinu, který se týká pokusu o svátostné svěcení ženy*, in: <http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_20071219_attentata-ord-donna_cs.pdf> (17. 2. 2022).

⁴² Srov. VIGNERON, Allen H., *Letter to the Faithful from Archbishop Vigneron*.

⁴³ Srov. ARCHDIOCESE OF DETROIT, *Pastoral care regarding the Vatican's Note on Baptism*.

a zveřejnila telefonní číslo pro dotazy.⁴⁴ P. Zachary přijal svátost svěcení dne 12. září 2020 a článek na webu vyšel až 24. září roku 2020. Více informací na oficiálním webu arcidiecéze nelze dohledat.

Diecéze Fort Worth

Jméno trvalého jáhna Philipa Webba zveřejnil Mons. Michael F. Olson, biskup diecéze Fort Worth, ve svém pastýřském listu ze dne 18. září 2020, kde zmiňuje případ P. Hooda z Detroitu. Jáhen Philip Webb je inkardinován do arcidiecéze Dallas, ale určitý čas působil v diecézi Fort Worth ve farnosti sv. Kateřiny Sienské. V případě jáhna Webba je pravděpodobná pozitivní pochybnost o platnosti jím udělovaných křtů, kterých byly – jen ve farnosti sv. Kateřiny Sienské – stovky. V matrice farnosti byla učiněna poznámka, že každý, koho pokřtil jáhen Webb, musí být znovu podmíněčně pokřtěn a následně podmíněčně biřmován, pokud neexistuje důkaz o platnosti křtu. Toto rozhodnutí je v rozporu s rozhodnutím Kongregace, která hovoří o novém křtu v absolutní formě. Biskup Olson podává shrnutí nauky o svátosti křtu, omlouvá se za komplikace, a vybízí věřící, aby v případě pochybností kontaktovali kněze nebo církevní soud (ohledně svátosti manželství), kteří jsou – spolu s biskupem – připraveni pomoci napravit nespravedlnost.⁴⁵

Diecéze Dallas

Mons. Edward J. Burns, biskup diecéze Dallas, kde je inkardinován Philip Webb, vydal dne 6. listopadu 2020 pastýřský list, komentář k neplatným křtům a FAQ (všechny dokumenty jsou dostupné v angličtině i španělštině).

Biskup v pastýřském listu ujišťuje věřící, že neplatná křestní forma byla užívána výjimečně. V případě dalších případů se mají věřící ozvat kancléři. Diecéze rovněž provedla šetření, kým byli pokřtěni kněží diecéze, a při pečlivém zkoumání se nenašel žádný kněz, který by byl pokřtěn defektní formou. Na závěr biskup vyjadřuje lítost nad lidským selháním a ujišťuje věřící, že bude zjednána náprava.⁴⁶ V komentáři biskup uvádí, že podle videonahrávek se našli tři trvalí

⁴⁴ Srov. ARCHDIOCESE OF OKLAHOMA CITY, *Oklahoma City priest „re-ordained“ after learning of invalid baptism.*

⁴⁵ OLSON, Michael F., *Pastoral Letter Regarding Any Possible Invalid Baptisms.*

⁴⁶ Srov. BURNS, Edward J., *Pastoral Letter on Invalid Baptisms*, in: <https://www.cathdal.org/Pastoral_Letter_on_Invalid_Baptisms_20201106.pdf> (17. 2. 2022).

jáhni, kteří křtili chybnou formou,⁴⁷ a ve FAQ uvádí jejich jména a farnosti, kde působili.⁴⁸

Osobní situace duchovních

Každá diecéze zvolila jiný postup při řešení důsledků neplatně udělovaných křtů. Řešení osobní situace obou kněží proběhlo shodně. Zdroje, na rozdíl od P. Matthewa, neuvádí, zda P. Zachary absolvoval duchovní cvičení, ale zvolené řešení – nejprve svátosti křesťanské iniciace, duchovní cvičení, jáhenské a kněžské svěcení samostatně, lze hodnotit jako vhodné. Z pochopitelných důvodů zde nebyly aplikovány kanonické normy o mezidobích mezi udělením akolytátu, jáhenského a kněžského svěcení (srov. kán. 1032 § 2 a 1035). Rovněž předpokládáme, že příslušný diecézní biskup udělil dispens od přijetí služeb lektorátu a akolytátu a od mezidobí mezi svěceními (srov. kán. 87).

Obě diecéze (Detroit i Dallas) zveřejnily jména trvalých jáhnů, včetně farností, kde působili a kdy tam působili. Tyto informace slouží pro základní orientaci věřících, zda oni sami nebo jejich děti snad mohli být zdánlivě pokřtěni.

Mark Springer je již dlouho v důchodu. Již v roce 1999 mu bylo zakázáno užívat formu „My tě křtíme...“ Prohlásil, že od tohoto zákazu používal správnou formu. Po pečlivém šetření jsou jím udělované křty – po napomenutí v roce 1999 – považovány za platné.⁴⁹

O Philu Webbovi se nepodařilo najít žádné další informace. Jeho matka se narodila v roce 1920,⁵⁰ což může poskytnout určitou představu o jeho věku. Dle FAQ na webu diecéze byl v aktivní službě do roku 2014, Larry Harmon je stále ve službě. Třetí jáhen Carl J. Marcero působil mimo jiné osm let ve farnosti sv. Tomáše Akvinského v Charlotte, v Severní Karolíně, kde zveřejnili v novinách⁵¹

⁴⁷ BURNS, Edward J., *Bishop Edward J. Burns responds to the issue of Invalid Baptisms*, in: <https://www.cathdal.org/news-article?r=4AADRW4KAV&send_to=%2Fnews> (17. 2. 2022).

⁴⁸ *FAQ Invalid Baptism*. Dostupné on-line: <https://www.cathdal.org/FAQ_Invalid_Baptisms_20201106.pdf> (17. 2. 2022).

⁴⁹ Srov. ARCHDIOCESE OF DETROIT, *Pastoral Care Regarding the Vatican's Note on Baptism*.

⁵⁰ *Katherine Lois Webb*, in: <<https://obits.dallasnews.com/us/obituaries/dallasmorningnews/name/katherine-webb-obituary?pid=2743978>> (17. 2. 2022).

⁵¹ CATHOLIC NEWS HERALD, *Charlotte parish researching whether some baptisms are invalid*, in: *Catholic News Herald Serving Christ and Connecting Catholics in Western North Carolina*, 4th December, 2020, s. 3.

jeho jméno i fotografii (sic!). Farnost zveřejnila na webu FAQ,⁵² na webu diecéze nelze dohledat žádné pokyny k dané situaci. Jáhen Macero zemřel 4. ledna 2015.⁵³

Zveřejnění jmen trvalých jáhnů i fotografie je ospravedlnitelné veřejným zájmem najít všechny zdánlivě pokřtěné osoby, a nejedná se tedy o poškození práva na dobrou pověst (srov. kán. 220).

Údaje v následujících tabulkách vycházejí z pastýřského listu biskupa Olsona (Fort Worth) a z FAQ které zveřejnily obě diecéze a farnost sv. Tomáše Akvinského v Charlotte (pokyny biskupa se nepodařilo dohledat) a z článku na webu arcidiecéze Oklahoma City. Snažili jsme se vystihnout to podstatné, některé odpovědi jsou obsáhlé a spíše dogmaticko-pastorální. Z většiny dokumentů je patrná snaha uklidnit věřící, a zároveň jim nabídnout možnost kontaktovat diecézi nebo farnost s prosbou o pomoc. Velmi často také zaznívá výzva ke zhlédnutí záznamu vlastního křtu (pokud existuje).

Srovnání pastoračního řešení týkající se jáhnů

	Dallas	Detroit	Fort Worth	Charlotte
Křest	nevíme, zda tito jáhnové vždy užívali vadnou formu svátosti; je zde důvodná pochybnost o platnosti	od r. 1999 Mark Springer křtí platně	poznámka v křestní matrice o neplatnosti; nový křest pod podmínkou	zkontrolujte nahrávku, při podezření na neplatnost zavolejte, jáhen Macero užíval vadnou formuli jen občas
Pokání	křest je vyžadován pro platnou zpověď; ujištění o Božím milosrdenství			
Manželství	může být neplatné, manželský pár nenese vinu, děti nejsou nelegitimní		obraťte se na církevní soud	může být neplatné, manželský pár nenese vinu, děti nejsou nelegitimní

⁵² *FAQs*, in: <[https://www.stacharlotte.com/media/1/40/Macero%20Baptism%20FAQ%2011-20-2020%20\(1\).pdf](https://www.stacharlotte.com/media/1/40/Macero%20Baptism%20FAQ%2011-20-2020%20(1).pdf)> (17. 2. 2022).

⁵³ *Obituary Mr Carl Joseph Macero Sr*, dostupné on-line <<https://www.dignitymemorial.com/obituaries/frisco-tx/carl-macero-6264919>> (17. 2. 2022).

Srovnání pastoračního řešení týkající se kněží

	Detroit	Oklahoma City
Křest	křty jsou platné	křty jsou platné
Břimování	neplatné	nebřimoval
Eucharistie	mše sv. jsou neplatné; úmysly se musejí sloužit znovu	neplatné
Pokání	vynaložili jste úsilí abyste vyznali hříchů; nové vyznání těžkých hříchů s vysvětlením co se stalo	neplatné
Pomazání nemocných	neplatné; touha nese určitou milost	neplatné
Manželství	může být neplatné; kontaktujte faráře; pár nenese vinu	biskup je sanoval

Shrnutí

Všechny (arci)diecéze a farnost v Charlotte zvolily velmi podobný způsob řešení, kdy vydaly FAQ ohledně situace nebo nastalou situaci řeší pastýřským listem. Arcidiecéze Oklahoma City reagovala pouze článkem o (znovu)vysvěcení P. Zacharyho. Ve všech případech je možné se obrátit na faráře nebo (arci)biskupství s prosbou o pomoc. Všichni shodně uvádějí, že svátosti přijaté po neplatném slavení svátosti křtu jsou rovněž neplatné, a vybízejí pochybující, aby se obrátili na svého faráře.

Dotčené farnosti detroitské arcidiecéze, farnost sv. Tomáše Akvinského v Charlotte a diecéze Dallas deklarovaly úmysl kontaktovat zdánlivě pokřtěné osoby. V ostatních případech nemáme informace, zda byly podniknuty kroky vedoucí k oslovení těchto osob.

Výše citovanými dokumenty se jako červená nit vine lítost ordinářů nad situací, kterou způsobili jejich trvalí jáhni. Z dokumentů vyplývá určitá nejistota, že duchovních užívajících vadnou křestní formu může být více, což se bohužel ukázalo být pravdou na případu P. Andrese Aranga z phoenixské diecéze, který byl odhalen se značným časovým odstupem.

Diecéze Dallas zveřejnila e-mail na kancléře, kde mají věřící hlásit podobné případy. Na druhou stranu církve ubezpečuje věřící, že neplatných křtů je minimum a vyzývá *ad cautelam* ke zhlédnutí záznamu udělování svátosti křtu. Na základě *analogia legis* – stejně jako u manželství (srov. kán. 1060) – lze předpokládat platnost křtu, dokud se neprokáže opak.

Diecéze Dallas zkontrolovala platnost křtu všech kněží a nedošlo k nalezení žádného podobného případu. Arcidiecéze Detroit prohlásila, že jí není nic známo o dalších zdánlivě pokřtěných kněžích. Ve farnosti sv. Anastázie, kde působil Mark Springer, došlo k setkání farnosti, na kterém se řešila tato otázka. Web detroitské arcidiecéze více řeší případ P. Hooda.

Biskup Olson z diecéze Fort Worth ve svém listu uvádí, že osoby pokřtěné jáhnem Webbem je třeba pokřtít podmíněně, což je však v rozporu s rozhodnutím Kongregace pro nauku víry, která mluví o křtu v absolutní formě. Užitečná je poznámka v křestní matrice, kde mají být uvedeny důležité informace o stavu osob. Tato situace poukazuje na důležitost uvedení udělovatele svátosti křtu (srov. kán 877). Poznámka v matrice je účinnou prevencí neplatného slavení svátosti biřmování, manželství nebo svěcení.

U kněží se otevírá velmi důležitá otázka, jak vyřešit neodsloužené úmysly mší svatých a mešní stipendia. Zde by bylo možné spojit úmysly do jednoho. Před novelizací CIC/1983 v motu proprio *Competentias quasdam decernere* z 11. února 2022 byl pro snížení mešních závazků kompetentní Apoštolský stolec, po výše uvedené novele je kompetentní diecézní biskup a nejvyšší představený institutu zasvěceného života nebo duchovenské společnosti apoštolského života. V diskusi zazněl výstižný postřeh slovinského kanonisty: „Ať ta stipendia nahradí ten jáhen“. Detroitská arcidiecéze konstatuje, že mše svaté se musí odsloužit znovu, a v Oklahomě konstatovali, že jsou neplatné. Více informací nebylo možné dohledat.

Diskuse se vedly nad svátostí smíření a nad nutností znovu vyznat těžké hříchy, jak je uvedeno na webu detroitské arcidiecéze. Je nespravedlivé přenášet problém církve (důsledky zdánlivého křtu) na laiky. Uvědomujeme si, že pro některé penitenty může být subjektivně téměř nemožné nebo velmi traumatizující vyznat se znovu. V případě úzkostných osob je to obzvláště problematické. Kolega kanonista z drážďansko-míšeňské diecéze navrhoval udělit generální absoluci. To však úplně neřeší problém, neboť zde zůstává povinnost vyznat těžké hříchy při další individuální zpovědi. Jiného názoru je kanonista z diecéze bolzansko-brixenské, který navrhoval, aby kardinál Piacenza (vrchní penitenciář) vydal dekret o odpuštění hříchů, které věřící vyznali ve zpovědi zdánlivě vysvěceným kněžím. V neformálním rozhovoru jsem se na to otázel jednoho z oficiálů Apoštolské penitenciárie, který mi řekl, že v tomto případě je kompetentní Kongregace pro nauku víry, protože se to týká vnějšího fóra (*forum externum*). Nabízí se návrh, zda nepoužít

všeobecné vyznání: „Vyznávám se ze všech těžkých hříchů, které jsem neplatně vyznal P. Hoodovi.“

Postup arcibiskupa z Oklahoma City ve vztahu ke svátosti manželství je sporný. Web diecéze uvádí, že je biskup sanoval. Prvním problémem je, že nevíme, zda se konalo nějaké šetření a zda trvá manželský souhlas (srov. kán. 1161 § 3), neboť bez trvajících souhlasu nelze sanovat manželství (srov. kán. 1162). Z formulace v článku se zdá, že to bylo „rozhodnutí od stolu“. Zkušený *promotor iustitiae* mě upozornil, že biskup je kompetentní sanovat manželství pouze v jednotlivých případech (srov. kán. 1165), tudíž lze důvodně pochybovat o platnosti takového „hromadné“ sanace (srov. kán. 124).

Nepodařilo se dohledat, zda byli tito jáhni potrestáni. Spolužák z padovské diecéze navrhoval legislativní změnu spočívající v ustanovení nového deliktu neplatného udílení křtu s trestem exkomunikace *latae sententiae*. Je to však zbytečné, neboť na tuto skutkovou podstatu pamatuje kánon 1389.

V případě vážných excesů při vysluhování svátostí má být viník potrestán spravedlivým trestem, nevyjímaje cenzuru (srov. kán 1389), kterou je možno uložit až po napomenutí (srov. kán. 1347 § 1). Zde se trestní zákon zpřísnil oproti původnímu znění kán. 1384, který stanovil tuto skutkovou podstatu s fakultativním trestem. Nyní, po reformě trestního práva, lze udělit i cenzuru a tresty jsou povinné.⁵⁴ Český překlad původního znění kánonu 1384 tuto nuanci nereflktuje. Tresty jsou *ferendae sententiae* a v úvahu by mohly připadat např. zákazy celebrace (srov. kán. 1335 § 3, 3°), zbavení úřadu (srov. kán. 1335 § 4, 1°), nebo i výše zmíněné cenzury. Nové trestní právo dává ordináři také možnost snížit nebo odebrat plat (srov. kán. 1335 § 4, 5°). Při jeho odebrání musí ordinář dbát na to, aby kněz nepřišel o prostředky k slušné obživě (srov. kán 1350 § 1).

Závěr

Tyto případy (obáváme se, že je to pouze špička ledovce) zcela jistě vejdou do učebnic teologie a kanonického práva. Rovněž otevírají velmi vážnou otázku nedovolené kreativity při vysluhování svátostí a jejich vážných eklesiologických důsledků.

⁵⁴ PIGHIN, Bruno Fabio, *Il nuovo sistema penale della Chiesa*, Venezia, 2021, s. 436.

Další otázka, kterou tento článek neřeší, ale pouze otevírá, je intelektuální formace nejen kněží, ale i trvalých jáhnů. Rovněž se zde nabízí otázka, zda by nebyla vhodná určitá forma supervize pro jáhny a novokněže. Při pohledu zpět je popisovaná situace spíše otázkou eklesiologickou než právní. Klademe si otázku, jak vést kleriky k tomu, aby *konali to, co koná církev*, a to přesně podle liturgických knih (srov. *Sacrosanctum concilium* č. 22 § 3). Možným řešením je formace k pokoře a poslušnosti, což jsou vlastnosti, se kterými toto vše souvisí. Svátostnou formu nemohu vymyslet lépe, než jak ji stanovil Ježíš Kristus. Celý příběh ukazuje na silné působení mimosvátostné milosti.⁵⁵

Biskupové v pastýřských listech prosí věřící, aby nesoudili dotyčné udělovatele, ale aby se za ně modlili. Ordináři rovněž předpokládají dobrý úmysl udělovatelů. Zveřejnění jejich jmen nemůže být považováno za porušení práva na dobrou pověst (srov. kán. 220), zde se jedná o veřejný zájem najít všechny zdánlivě pokřtěné osoby. Rovněž stojí za zmínku, že nelze použít princip *Ecclesia supplet*.

Článek také ukazuje na důležitou roli biskupa jako *správce liturgie* ve své diecézi (srov. kán. 838).⁵⁶ V tomto bodě lze velmi pozitivně hodnotit postup detroitské arcidiecéze vůči Marku Springerovi, kterému bylo už v roce 1999 zakázáno užívat formu, jež byla později deklarována jako vadná. Bohužel víme, že *i na území ČR jsou kněží, kteří jsou v liturgii velmi kreativní*.⁵⁷

Pro biskupy může být tento článek pobídnutím, aby jako praví pastýři a správci pečovali a dohlíželi na správné vysluhování svátostí, a také má být výzvou, aby se nebáli jednat a v nutných případech i ukládat církevní tresty. V extrémním případě by – kvůli neplatným křtům – mohl být ohrožen jeden z velkých pokladů církve: apoštolská posloupnost.⁵⁸

⁵⁵ Srov. MCKEOWN, Jonah, *My baptism was valid...right?*, in: <<https://www.catholicnewsagency.com/news/my-baptism-was-validright-96038>> (17. 2. 2022).

⁵⁶ Kánon vychází z dokumentů Druhého vatikánského koncilu, konkrétně z *Konstituce o posvátné liturgii Sacrosanctum Concilium*, č. 22 a z *Dekretu o pastýřské službě biskupů v církvi Christus Dominus*, č. 15.

⁵⁷ Víme o případu, kdy konvičku s křestní vodou drželi dva kněží a oba lili vodu na hlavu křtěnce. Jak zněla křestní forma a kdo ji vyslovil, se nepodařilo zjistit. Situace připomíná výše zmíněný příklad z USA, kdy jáhen ponořil křtěnce do vody a kněz říkal od ambonu: „Jsi pokřten ve jménu Otce, i Syna i Ducha svatého.“

⁵⁸ V případě nepokřtěného kandidáta by k platnosti nepomohlo, ani kdyby byl na svěcení přítomen celý sbor biskupů.

Resumé

Tento článek se zabývá otázkou formy svátosti křtu a jejími vadami. Dále pojednává o důsledcích neplatného slavení svátosti křtu. Základním východiskem je *dubium* zaslané Kongregaci pro nauku víry, zda je platný křest udělovaný trinitární formou v první osobně množného čísla, na což Kongregace pro nauku víry odpověděla, že tyto křty jsou neplatné a je nutné křtít znovu v absolutní formě. Ve Spojených státech amerických došlo na základě zhlédnutí videonahrávek křtu k odhalení dvou mladých mužů, kteří nepřijali svátost svěcení, protože trvalí jáhnové, kteří slavili svátost křtu, použili formu v první osobě množného čísla. Článek podává historii těchto případů včetně srovnání jejich řešení na úrovni jednotlivých diecézí a upozorňuje na problematické body. Dále se zabývá otázkou platnosti svátosti svěcení a podává přehled odborné diskuse o platnosti svátosti křtu ve Spojených státech amerických.

Summary

Baptism Form Defect and Its Ecclesiological Consequences

This article deals with the question of the form of the sacrament of baptism and its defects. It also discusses the consequences of the invalid celebration of the sacrament of baptism. The basic starting point is the *dubium* raised to the Congregation for the Doctrine of the Faith whether the baptism given in trinitarian form in the first-person plural is valid, to which the Congregation for the Doctrine of the Faith replied that these baptisms are invalid and must be performed again in absolute form. In the United States, baptism videos revealed two young men who did not received the sacrament because of the permanent deacons who celebrated the sacrament of baptism and used the first-person plural form. The article presents the history of these cases, including a comparison of their solutions at the level of individual dioceses and draws attention to problematic points. It also addresses the issue of the validity of the sacrament of ordination and provides an overview of the expert discussion on the validity of the sacrament of baptism in the United States.

Klíčová slova: svátosti, křest, svěcení, neplatnost křtu, neplatnost svěcení, Matthew Hood, Mark Springer, Zachary Boazman, Philip Webb

Keywords: sacraments, baptism, ordination, invalidity of baptism, invalidity of ordination, Matthew Hood, Mark Springer, Zachary Boazman, Philip Webb

Autor

P. ICLic. Mgr. František Ponížil, narozen v roce 1987, je od roku 2014 knězem olomoucké arcidiecéze. Absolvoval obor Katolická teologie na Cyrilometodějské teologické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. V letech 2019–2021 úspěšně absolvoval čtyřsemestrální kurz církevní administrativy na Kongregaci pro klérus. V červnu 2021 dokončil licenciát z kanonického práva na Papežské univerzitě Svatého kříže v Římě.

Author

Revd ICLic. Mgr. František Ponížil, born in 1987, is a priest of the Olomouc Archdiocese since 2014. He graduated in Catholic Theology at the Saints Cyril and Methodius Faculty of Theology of Palacký University in Olomouc. In the years 2019–2021, he successfully completed a four-semester course in church administration at the Congregation for the Clergy. In June 2021, he completed a degree in canon law at the Pontifical University of the Holy Cross in Rome.

Kontakt**P. ICLic. Mgr. František Ponížil**Komenského 4
763 21 Slavičíne-mail: f.ponizil@gmail.com